

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

HISTORIA /nowa/, czerwiec 2016 r.

Zasady oceniania:

- za rozwiązanie zadań w teście można uzyskać maksymalnie 50 punktów,
- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem odwzorowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych),
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w modelu) przedstawił zdający,
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadczą o pełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Zadanie		Schemat punktowania	
zadanie/ części zadania	Model odpowiedzi	punkty za poszczególne części zadania	punkty za całe zadanie
1.	<u>Związek:</u> • oba źródła dotyczą wierzeń religijnych w starożytnym Egipcie; • oba źródła odnoszą się do wyobrażeń nt. życia pozagrobowego w starożytnym Egipcie. <u>Przykładowe uzasadnienie:</u> • ilustracja przedstawia scenę tzw. sądu Ozyrysa [sądu ostatecznego] – tekst jest natomiast formułą modlitwy z tzw. Księgi Umarłych, jaką na sądzie Ozyrysa wypowiadał zmarły.	1 pkt za wskazanie związku i uzasadnienie z odwołaniem się do obu źródeł	1
2.	<u>Rozstrzygnięcie:</u> polis ateńska, starożytne Ateny, demokratyczne Ateny <u>Uzasadnienie:</u> • równość wobec prawa • wolność • tolerancja • szacunek wobec prawa	1 pkt za prawidłowe rozstrzygnięcie i uzasadnienie z odniesieniem do źródła	1
3.	Rzym [Roma], A, 9	1 pkt za właściwe uzupełnienie tekstu	1

4.		<u>Przykładowe wnioski:</u> - Treść malowidła świadczy o tym, że Rzymianie przyjmowali do swojego panteonu bóstwa podbitych ludów [o synkretyzmie religijnym Rzymian]. <u>Uzasadnienie:</u> Na całunie przedstawiono zmarłego Rzymianina w towarzystwie bogów egipskich. - Treść malowidła świadczy o przyjmowaniu przez Rzymian wierzeń podbitych ludów – Rzymianie nie narzucali wiary w swoich bogów, a nawet przyjmowali ich wierzenia, np. w życie pozagrobowe [tu: Egipcjan]. <u>Przykładowe uzasadnienie:</u> Rzymianin [w todzie] został przedstawiony w towarzystwie egipskich bogów [Anubisa i Ozyrysa], [co może świadczyć o przyjęciu przez zmarłego wierzeń egipskich]. Dopuszcza się też możliwość stwierdzenia, że treść malowidła może świadczyć o tolerancyjnym stosunku Rzymian do wierzeń podbitych ludów.	1 pkt za sformułowanie prawidłowego wniosku z uzasadnieniem	1
5.	5.1.	<u>Przykładowa odpowiedź:</u> Autor źródła 1. uważa, że reformy przeprowadzone przez Justyniana były potrzebne; wynikały z konieczności odbudowania systemu prawa rzymskiego. Autor źródła 2. Twierdzi natomiast, że wszelka działalność reformatorska cesarza była podyktowana próżnością i egoizmem	1 pkt punkt za wyjaśnienie różnicy	2
	5.2	B	1 pkt	
6.		<u>Cel:</u> misja chrystianizacyjna <u>Nazwa państwa:</u> państwo wielkomorawskie, [Wielkie Morawy]	1 pkt za określenie dwóch elementów	1
7.		<u>Rozstrzygnięcie:</u> Nie. <u>Uzasadnienie:</u> Tekst informuje o bitwie pod Legnicą [najeździe Tatarów na ziemie polskie] – śmierć Henryka; żadna z wypraw Czyngis-chana, które zostały zaznaczone na mapie nie dotarła do ziem polskich. Bitwa pod Legnicą była efektem wyprawy Batu-chana.	1 pkt za właściwe rozstrzygnięcie i uzasadnienie w oparciu o oba źródła	1

8.	<u>Przykładowa teza:</u> Poganie [niewierni] mają naturalne prawo do własnego państwa <u>Przykładowa argumentacja:</u> • Nikt, nawet cesarz i papież, nie ma prawa rościć sobie praw do tego, czego nie posiada (ziem zamieszkałych przez ludy pogańskie); • Zwalczanie ludzi pragnących pokoju jest naruszeniem wszelkich norm prawnych; • Każdy człowiek, także poganin, jest ukształtowany na obraz i podobieństwo Boga i z bożej woli ma przywileje i posiadłości.	1 pkt za sformułowanie tezy i przywołanie dwóch argumentów	1
9.	1-F, 2-P, 3-F	1 pkt za wszystkie prawidłowe rozstrzygnięcia	1
10.	A. – Władysław, [Władysław Jagiellończyk] B. – Olbracht, [Jan Olbracht] C. – Aleksander, [Aleksander Jagiellończyk] D. – Zygmunt, [Zygmunt I Stary]	1 pkt za trzy poprawne wskazania 2 punkty za wszystkie poprawne wskazania	2
11.	<u>Nazwa:</u> styl renesansowy, [renesans] <u>Cecha:</u> • attyki • arkady, [podcienie] • symetria	1 pkt za poprawne podanie nazwy i jednej cechy stylu	1
12.	<u>Przykładowe odpowiedź:</u> Rysunek przedstawia postaci czterech ewangelistów: Jana, Mateusza, Łukasza i Marka, którzy kamienują papieża oraz towarzyszące mu personifikacje hipokryzji i chciwości. Symbolizuje to krytykę instytucji papieżstwa, która sprzeniewierzyła się prawdom ewangelicznym. Data publikacji wskazuje na to, że mogła to być krytyka prowadzona przez protestantów.	1pkt za wyjaśnienie symboliki rysunku 1pkt za skojarzenie go z ideologią reformacji	2
13.	A. – defenestracja praska B. – 1618 C. – wojna trzydziestoletnia D. – Zygmunt III Waza, [Zygmunt III]	1 pkt za podanie trzech informacji 2 pkt za podanie wszystkich informacji	2

14.		<u>Rozstrzygnięcie:</u> Tak. <u>Uzasadnienie:</u> Autor argumentuje, że w kazaniach katolickich historie biblijne są przedstawiane za pomocą pojęć odnoszących się do szlacheckiego światopoglądu: np. „Wszystko tam w żupan ubrane”	1 pkt za rozstrzygnięcie i uzasadnienie	1
15.		Z danych wynika, że zmalała ilość publikacji o tematyce religijnej, wzrosła zaś ilość książek o tematyce naukowej. Zmiana ta miała związek z ideologią oświecenia, którą charakteryzowała m.in. krytyka religii i fascynacja nauką.	1 pkt za wyjaśnienie zmian (skojarzenie ich z oświeceniem)	1
16.	16.1.	Konstytucja 3 Maja, [Ustawa Rządowa z 3 maja], 1791	1 pkt za podanie nazwy i roku	2
	16.2.	<u>Przykłady:</u> • rewolucja we Francji • wojna Rosji z Turcją	1 pkt za przywołanie dwóch wydarzeń	
17.		A. – Aleksander II B. – Mikołaj I C. – Aleksander I D. – Mikołaj I	1 pkt za poprawne wskazanie wszystkich	1
18.		Symbolika: - zdejmowanie kajdan, uwalnianie kobiety będącej personifikacją Polski (napis <i>Polonia</i>) - data MDCCCLXIII, czyli 1863 Wydarzenie: Powstanie styczniowe [wybuch powstania styczniowego]	1 pkt za wyjaśnienie symboliki i wskazanie wydarzenia	1
19.	19.1.	Tak, ponieważ w obu źródłach otwarcie Japonii na cywilizację zachodnią przedstawiono jako konieczność.	1 pkt za rozstrzygnięcie i uzasadnienie	2
	19.2.	Nie, ponieważ Japonia uzależniła się technologicznie od zachodniej cywilizacji	1 pkt za wyjaśnienie	
20.		Kobieta symbolizuje Włochy [Królestwo Włoch], które w momencie wybuch I wojny światowej – mimo iż były członkiem Trójprzymierza - ogłosiły neutralność. Przedstawiciele dwóch walczących ze sobą bloków militarnych – państwa centralnych i ententy – próbują przeciągnąć Italię do swojego obozu, obiecując Włochom terytorialne korzyści. Włochy zdecydowały się na przystąpienie do ententy w 1915 roku.	1 pkt za wyjaśnienie symboliki sceny 1 pkt za informację o początkowej neutralności Włoch a później przystąpieniu do ententy	2

21.		<u>Przykładowa odpowiedź</u> Praca marszałka Ignacego Daszyńskiego została w tytule porównana do syzyfowej pracy – niemożliwej do wykonania. W wyniku wyborów do sejmu w 1928 r. żadne ugrupowanie nie uzyskało wyraźnej przewagi (źródło 2.), sejm był bardzo rozdrobniony. To sprawiało, że marszałkowi Ignacemu Daszyńskiemu – przedstawionemu w roli bednarza (źródło 1.) – było bardzo trudno nakłonić posłów do porozumienia [powiązania deseczek - klepek, z których zbudowana była beczka – symbol sejmu – w jedną całość]. Doprowadzenie do uzgodnienia jednego stanowiska (osiągnięcie konsensusu) było niewykonalne.	1 pkt za prawidłowe wyjaśnienie 1 pkt odwołanie do informacji z obu źródeł (punkt za odwołanie do źródeł przyznajemy pod warunkiem prawidłowego wyjaśnienia)	2
22.		W 1939 r. ZSRR zawarł z Niemcami pakt Ribbentrop – Mołotow i dlatego antyniemiecka wymowa filmu została uznana za nieodpowiednią, a w 1941 r. Niemcy zaatakowały ZSRR – przestały być ich sojusznikiem. Władzom zależało na przypomnieniu społeczeństwu bohaterskich zwycięzców z przeszłości [szczególnie takich, którzy walczyli z zakonem, w który przeważali niemieccy rycerze].	1 pkt za wyjaśnienie decyzji o zdjęciu filmu z ekranów 1 pkt za wyjaśnienie powodów przywrócenia filmu na ekrany kin	2
23.	23.1.	<u>Przykładowa odpowiedź:</u> - ponieważ decyzje w sprawie granic Polski zostały podjęte bez wiedzy i udziału władz RP	1 pkt za poprawne uzasadnienie	2
	23.2.	<u>Przykładowa odpowiedź:</u> Nie, ponieważ ostatecznie wschodnią granicą Polski po 1945 roku była tzw.. linia Curzona. Tym samym utrzymano w mocy ustalenia konferencji jałtańskiej.	1 pkt za rozstrzygnięcie i uzasadnienie	
24.	24.1.	Polska Rzeczpospolita Ludowa, 1952 [22 lipca 1952]	1 pkt za podanie nazwy i roku	2
	24.2.	30 lat od ogłoszenia <i>Manifestu PKWN</i>	1 pkt za wyjaśnienie z odwołaniem się do faktografii	
25.		<u>Rozstrzygnięcie:</u> Czechosłowacja [CSRS], 1968 <u>Przykładowe uzasadnienie:</u> Na witrynach sklepowych widać nazwisko Aleksandra Dubčeka – szefa KPCz i lidera ruchu reformatorskiego, oraz napis wzywający polskich żołnierzy do powrotu do domu (aluzja do interwencji UW w Czechosłowacji w 1968 roku).	1 pkt za rozstrzygnięcie, datację i uzasadnienie	1

26.	<u>Przykładowa odpowiedź:</u> Rysunek przedstawia drzewo (drzewo wolności), którego poszczególne gałęzie zostały poodcinane, a mimo to wypuszcza kolejne, ciągle się odradza. W miejscach odciętych konarów widoczne są daty związane z kolejnymi pacyfikacjami zrywów wolnościowych w Polsce Ludowej: 1956 – symbol poznańskiego „czerwca”; [wydarzeń październikowych], 1968 – symbol tzw. wydarzeń marcowych, 1970 – symbol wydarzeń na Wybrzeżu, 1981 – stan wojenny.	1 pkt za wyjaśnienie symboliki rysunku 1 pkt za wyjaśnienie min. dwóch dat	2
27.			12

Zadanie 27.**Temat 1.**

Przedstaw dokonania starożytnych Greków i Rzymian w dziedzinie kultury.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9 –12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. łączenie różnorodnych pierwiastków kulturowych, uniwersalizm kultury antycznej), • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ kultury greckiej na imperium rzymskie), • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. podział na kulturę materialną i duchową, omówienie różnych dziedzin kultury: filozofia, literatura, sztuka, sport itp.), • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ podbojów na przemiany kulturowe w Rzymie), • podjął próbę formułowania wniosków (np. dotyczących znaczenia dorobku starożytnych kultur dla współczesności).
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił fragmentarycznie dorobek kulturowy Greków i Rzymian, • podjął próbę uporządkowania podanych informacji (np. wymienił różne dziedziny kultury), • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. związku między kulturą grecką i rzymską).
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi , • w stopniu niezadowalającym przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni,

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o pełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 2.

Scharakteryzuj i oceń politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 27–28)

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. uwarunkowania międzynarodowe polityki Kazimierza Wielkiego), • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. polityczne przyczyny i skutki układu sukcesyjnego), • trafnie i w pełni wykorzystał materiały źródłowe, • sformułował wnioski i generalną ocenę dokonań ostatniego króla z dynastii piastowskiej.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe, • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. zmiany terytorialne i ich uwarunkowania), • w większości wykorzystał materiały źródłowe, np. wyciągając wnioski z analizy mapy, • formułuje poprawnie wnioski, • podjął próbę oceny problemu.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. pokój w Kaliszu 1343, podbój Rusi, układ z Andegawenami), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych, • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. pokój wieczysty z krzyżakami, zjazd monarchów), • w sposób nieudolny wykorzystał materiały źródłowe, • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o pełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 3.

Dwie drogi rozwoju gospodarczego Europy. Porównaj system gospodarczy Rzeczypospolitej szlacheckiej i państw Europy Zachodniej w XVI–XVII wieku.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (np. wpływ odkryć geograficznych na dualizm ekonomiczny Europy, tzw. rewolucja cen i jej skutki, refeudalizacja na wschodzie Europy, urbanizacja Europy Zachodniej, powstawanie nowych instytucji finansowych), • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. ekspansja Europy a jej rozwój gospodarczy), • porównał cechy gospodarki Rzeczypospolitej i państw zachodniej Europy wskazując podobieństwa i różnice (np. rola miast), • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na kryzys miast w Rzeczypospolitej), • poprawnie opisał oba systemy ekonomiczne, • podjął próbę formułowania wniosków (np. wpływ XVII-wiecznych wojen na załamanie się koniunktury gospodarczej).
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową charakterystykę problemu uwzględniając tylko niektóre jego aspekty (np. eksport zboża z Rzeczypospolitej do Europy Zachodniej) • podjął próbę uporządkowania informacji potrzebnych do scharakteryzowania tematu, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ odkryć geograficznych na gospodarkę Europy Zachodniej).
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. dualizm ekonomiczny Europy), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 4.

Europa po kongresie wiedeńskim. Scharakteryzuj sytuację polityczną w Europie w latach 1815–1848 i oceń jej stabilność.

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (funkcjonowanie Świętego Przymierza, ruchy rewolucyjne w Europie, ruchy spiskowe - karbonariusze, erozja tzw. systemu wiedeńskiego) • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. wzrost nastrojów narodowowyzwoleńczych) • dokonał celowej i właściwej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe i różnorodność zjawisk i procesów, • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • przedstawił omawiane zagadnienia dostrzegając np. zmianę w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wykazał wpływ ideologii romantyzmu na dążenia narodowowyzwoleńcze w Europie) • podjął próbę sformułowania poprawnych wniosków, • podjął próbę oceny działań mocarstw.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. wymienił głównych uczestników kongresu wiedeńskiego, określił decyzje kongresu w sprawie ziem polskich, powstanie listopadowe), • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia wybranych związków przyczynowo-skutkowych.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni, • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. Wiosna Ludów, kongres wiedeński).

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o pełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.

Temat 5.

Omów podobieństwa i różnice w polityce III Rzeszy i ZSRR na ziemiach polskich w latach 1939–1941. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 29–30).

Kryteria oceniania

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • dostrzegł i wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazał różne ich aspekty (zniszczenia wojenne, likwidacja polskich instytucji, prześladowania inteligencji, zmiany terytorialne, terror, obozy pracy), • dokonał celowej i właściwej selekcji faktów świadczącej o zrozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • powiązał informacje z różnych dziedzin historii (historia polityczna, gospodarcza, historia kultury), • wskazał podobieństwa i różnice w polityce okupantów, • trafnie i w pełni wykorzystał materiały źródłowe (np. propagandowe uzasadnianie polityki prowadzonej przez okupantów), • sformułował wnioski i ocenę omawianych wydarzeń.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację informacji, • przedstawił zjawiska w ujęciu dynamicznym, • w większości poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. agresje III Rzeszy i ZSRR jako efekt porozumienia między tymi państwami), • podjął próbę oceny sytuacji społeczeństwa polskiego z lat 1939-1941, • podjął próbę sformułowania wniosków dotyczących polityki okupantów na ziemiach polskich, • w większości dobrze wykorzystał materiały źródłowe.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. agresja III Rzeszy, Agresja ZSRR, układ o granicach z 28.09.1939 r., miejsca zbrodni dokonanych przez okupantów) • podjął próbę uporządkowania faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych • podjął próbę wykorzystania materiałów źródłowych w narracji.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. pakt Ribbentrop-Mołotow), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni • nieudolnie odwołał się do źródeł.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględnia również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność merytoryczna informacji podanych przez zdającego. Zamieszczenie informacji błędnych lub niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały

zawarte informacje świadczące o pełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie jest oceniane na 0 punktów.